

ხელოვნური ინტელექტის არსი და მისი სამართლებრივი რეგულირების საჭიროება

პროფ. დოქ. ზვიად გაბისონია

ბიზნესისა და ტექნოლოგიების უნივერსიტეტის კვლევების ცენტრის დირექტორი

I. შესავალი

თანამედროვე ტექნოლოგიების განვითარების კვალდაკვალ ხელოვნური ინტელექტისა და სხვადასხვა კომპიუტერული პროგრამის როლი უფრო მზარდი ხდება. ტექნოლოგიური პროგრესი მნიშვნელოვნად ამსუბუქებს ადამიანის შრომას, ამარტივებს ამა თუ იმ პროცესს. თუმცა, ამ განვითარების პარალელურად წარმოიშობა არაერთი სამართლებრივი დილემა. მაგალითად, უნდა გააჩნდეს თუ არა ხელოვნური ინტელექტის პროგრამას ან რობოტს სამართლებრივი სტატუსი და თუ კი, მაშინ როგორი უნდა იყოს იგი. ამ საკითხის გადაჭრით ასევე პასუხი გაეცემა ისეთივე აქტუალურ შეკითხვას, როგორიცაა, თუ ვის უნდა ეკუთვნოდეს საავტორო უფლებები ხელოვნური ინტელექტის პროგრამის მიერ შექმნილ პროდუქტზე. წინამდებარე სტატიაში მიმოხილული იქნება თანამედროვე მიდგომები ხელოვნური ინტელექტის სამართლებრივ სუბიექტად ცნობის პრობლემატიკასა და მისი გადაწყვეტის გზებთან დაკავშირებით.

II. ალგორითმი

ხელოვნური ინტელექტი ალგორითმზე მომუშავე ოპერაციული სისტემაა. ერთი შეხედვით, რაოდენ პარადოქსულადაც არ უნდა ჟღერდეს, თანამედროვე მეცნიერებაში გამოთქმული ერთ-ერთი მოსაზრების მიხედვით, ადამიან-

ნები და ცხოველებიც ალგორითმები არიან.¹ შესაბამისად, ხელოვნური ინტელექტის სამართლებრივ სტატუსში გასარკვევად საჭიროა ალგორითმის არსში გარკვევა, მით უმეტეს, როგორც მეცნიერები ვარაუდობენ, 21-ე საუკუნე სწორედ ალგორითმის საუკუნე იქნება.

თანამედროვე მსოფლიოში ალგორითმი წარმოადგენს კონკრეტული სასრული პროცედურების შესრულებას კონკრეტული პრობლემის გადასაწყვეტად. თუმცა ალგორითმის მთავარი არსი იმაში მდგომარეობს, რომ მკაცრად არის განსაზღვრული ჩასატარებელ ოპერაციათა თანმიმდევრულობა, ის ნაბიჯები და საფეხურები, რომლის გავლის შემდგომაც შესაძლებელია კონკრეტული ამოცანებისა და გადაწყვეტილებების მიღება. ალგორითმი არის არა ერთჯერადი გამოთვლა, არამედ - მეთოდი, რომელიც გამოთვლებში გამოიყენება. ამგვარი ალგორითმების გამოყენებას ვაწყდებით ყოველდღიურ ყოფით ცხოვრებასა თუ აკადემიურ საქმიანობაში. მაგალითად, ეს შეიძლება იყოს თუნდაც წიგნის წერის პროცესი, რომელშიც გარკვეული პროცედურების თანმიმდევრული დაცვით (ალგორითმი) მივდივართ გარკვეულ შედეგამდე.

ალგორითმების ჩასაწერად სხვადასხვა ხერხი გამოიყენება. მათ შორის ყველაზე მარტივია ალგორითმების ჩვეულებრივი, სასაუბრო ენით ჩაწერა. ჩვენ რომ სტატიის ამ პარაგრაფის ალგორითმი პუნქტებად არ გადაგვენომა და ერთიან ტექსტად წარმოგვედგინა, მაშინ მივიღებ-

¹ Harari Y.N. Homo Deus. A Brief History of Tomorrow, 2015.

დით ალგორითმს, რომელიც ჩანერილი იქნებოდა სასაუბრო ენით.

ის ხერხი, რომლითაც ჩვენ ნაშრომის წერის ალგორითმი ჩავწერეთ უნივერსალურია, მას გაშლილი სახით ჩანერას უწოდებენ. ასეთი ხერხით ჩანერისას გამოიყენება ისევ სასაუბრო ენა, მაგრამ შესასრულებელი პროცედურები დაყოფილია პუნქტებად და გადანომრილია იმის მიხედვით, თუ რა თანმიმდევრობით უნდა შესრულდეს თითოეული პუნქტი.

არსებობს ალგორითმების ჩანერის ცხრილური ხერხიც. ამ ხერხით ჩანერისას უნდა შემოვიტანოთ ცვლადები და თითოეულ ცვლადს უნდა მივანიჭოთ შესრულებული მოქმედებებიდან მიღებული შედეგები. თითოეული ეს მინიჭების ოპერაცია ჩაინერება ცხრილის უჯრაში და დაინომრება თანმიმდევრობით. ასეთი ხერხი მოსახერხებელია მათემატიკური ოპერაციების ჩასატარებლად.

მსგავსი პრინციპის ალგორითმის გამოყენება შესაძლებელია, თუნდაც, ბოსტნეულის სუპის მოსამზადებლად.² სუპი თავისით ვერ მომზადდება, თუ სხვადასხვა რეცეპტისა და, შესაბამისად, ალგორითმების გამოყენებით არ იქნება მომზადებული. მაგრამ აქვე იბადება კითხვა, ამ ალგორითმების გამოყენება მხოლოდ ადამიანს შეუძლია, თუ მასში რობოტების, კომპიუტერული პროგრამებისა და, მით უმეტეს, ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება იგივე ან უკეთესი შედეგის მომტანი შეიძლება იყოს. ამის მაგალითად შეიძლება მოვიყვანოთ ჩვენში უკვე გავრცელებული ყავის აპარატები, რომელში დამონტაჟებულ კომპიუტერულ პროგრამებს შეუძლიათ აგვარჩევიონ რამდენიმე ყავის სახეობიდან ჩვენთვის სასურველი, სიტკბოსა და რძის შემცველობის განსაზღვრითა და მასში ნაღების დამატების ჩათვლით. ეს პროცედურა, რომელიც ყველასთვის ცნობილია, ალგორითმია.

მაგრამ მეცნიერების უკანასკნელი მიღწევები აჩვენებს, რომ ისევე, როგორც ყავის აპარატში დამონტაჟებული პროგრამა ალგორითმი, ამ აპარატზე თითის დამჭერი და ყავის დამლვეი ადამიანიც ალგორითმია. რა თქმა უნდა, გა-

ცილებით რთული და დღეისათვის ჯერ კიდევ სრულად გაუშიფრავი, მაგრამ მაინც ალგორითმი.

ადამიანები არიან ისეთი ალგორითმები, რომლებიც თავიანთი შეგრძნებებითა და ემოციებით ასრულებენ გარკვეული ტიპის ამოცანებს. ასეთივე ემოციები მართავენ ისეთ ალგორითმებს, როგორიცაა მაიმუნები, ვეფხვები, ნიანგები ან თუნდაც ქათმები.

III. აზროვნების ცნება და ხელოვნური ინტელექტი

ხელოვნური ინტელექტის სტატუსი ერთ-ერთი ყველაზე სადავო საკითხია თანამედროვე მეცნიერებაში. ამ მეცნიერულ დისკუსიაში ჩართულია პრაქტიკულად მეცნიერების დარგების უმრავლესობა.

ჯერ კიდევ კომპიუტერული მეცნიერების ჩამოყალიბების ეტაპზე, მისი ერთ-ერთი ფუძემდებელმა ალან ტიურინგმა ჩამოაყალიბა რამდენიმე მთავარი კრიტერიუმი, რომლის მიხედვითაც უნდა მომხდარიყო კომპიუტერული მანქანის განმასხვავებელი კრიტერიუმების განსაზღვრა. ამ კრიტერიუმების საფუძველზე ჩამოყალიბდა ცნობილი „ტიურინგის ტესტი“.

„ტიურინგის ტესტი“ წარმოადგენს ემპირიულ ტესტს, რომლის იდეაც ალან ტიურინგმა წამოადგინა 1950 წელს ფილოსოფიურ ჟურნალ „Mind“ დაბეჭდილ 8 გვერდიან გენიალურ სტატიაში „გამოთვლითი მანქანები და გონება“.³

ტიურინგმა მიზნად დაისახა, განესაზღვრა, შეუძლია თუ არა მანქანას აზროვნება. ტესტის სტანდარტული ინტერპრეტაცია შემდეგნაირად ჟღერს: „ადამიანი ურთიერთქმედებს ერთ კომპიუტერსა და ერთ ადამიანთან. კითხვებზე პასუხის გათვალისწინებით მან უნდა განსაზღვროს, ვის ესაუბრება: ადამიანს თუ კომპიუტერულ პროგრამას. კომპიუტერული პროგრამის

² იქვე.

³ Turing A. Computing Machinery and Intelligence, 1950, იხ. <https://academic.oup.com/mind/article/LIX/236/433/9862> 38.

მიზანია ადამიანი შეცდომაში შეიყვანოს და არასწორი არჩევანი გააკეთებინოს“.⁴

ტესტის მონაწილეები ვერ ხედავენ ერთმანეთს. თუკი მსაჯულს არ შეუძლიათ ზუსტად განსაზღვროს, თანამოსაუბრეთაგან რომელია ადამიანი, მაშინ მიიჩნევა, რომ მანქანამ გაიარა ტესტირება. იმისთვის, რომ გამოიცადოს მანქანის მხოლოდ ინტელექტი და არა მისი შესაძლებლობა, გაარჩიოს სალაპარაკო ენა, დიალოგი მიმდინარეობს რეჟიმში „მხოლოდ ტესტი“, მაგალითად, კლავიატურისა და ეკრანის (შუამავალი-კომპიუტერის) მეშვეობით. მიმონერა უნდა განხორციელდეს დროის განსაზღვრული შუალებების შემდეგ, რათა მსაჯულმა დასკვნა მხოლოდ პასუხთა სიჩქარეზე დაყრდნობით ვერ გამოიტანოს. ტიურინგის დროს კომპიუტერები ადამიანზე ნელა რეაგირებდნენ. ახლა ეს ნესი კვლავ საჭიროა, რადგან ისინი ადამიანზე გაცილებით უფრო სწრაფად რეაგირებენ.

ალან ტიურინგის ნაშრომში - „გამოთვლითი მანქანები და გონება“, აღნიშნულია, რომ კითხვაზე შეუძლიათ თუ არა მანქანებს აზროვნება, იმდენად მოკლებულია აზრს, რომ არ ღირს მასზე სამეცნიერო დისკუსიის გამართვა. სწორედ ამ სტატიაში გამოიყენა მან ცნობილი ფრაზა „იმიტაციის თამაში“ (The Imitation Game).⁵

იმავე შეკითხვაზე ცნობილი ამერიკელი მეცნიერი და ლინგვისტი, პროფესორი ნოამ ჩომსკი აღნიშნავს, რომ ალან ტიურინგის ტესტი საკმაოდ დამაინტრიგებელია, მაგრამ ამომწურავ პასუხს არც ის იძლევა. ის ერთ-ერთ ინტერვიუში აღნიშნავს, რომ „შეკითხვა, შეუძლია თუ არა ხელოვნურ ინტელექტს იაზროვნოს იგივეა, რომ ვიკითხოთ, შეუძლიათ თუ არა წყალქვეშა ნავებს ცურვა. თუ გინდათ წყალქვეშა ნავის მექანიზმის მოქმედებას ცურვა დაარქვათ, ეს თქვენი ნებაა; ისევე როგორც ცნება - „თვითმფრინავი დაფრინავს“, ძალიან პირობითია. ლინგვისტიკაში სიტყვა ფრენა სხვადასხვა მოქმედების აღსანიშნავად სხვადასხვა ინტერპრეტა-

ციიტ გამოიყენება. ინგლისურ ენაში „ფრენა“ (flight) გამოიყენება როგორც ფრინველის, ასევე თვითმფრინავის მიმართაც. იგივე სიტყვა „ფრენა“ იაპონურში მაშინაც გამოიყენება, როცა ადამიანი დახტის - იაპონელები ამ დროს ამბობენ, რომ „ადამიანი დაფრინავს“. პროფ. ჩომსკის აზრით, სწორედ ამიტომ იყენებს ალან ტიურინგი მანქანებთან მიმართებაში ცნება „იმიტაციის თამაშს“⁶ და, შესაბამისად, ის მიიჩნევს, რომ ტიურინგის მოსაზრება მცდარია, და შესაბამისად კითხვა, აზროვნებენ თუ არა მანქანები, სრულიად უაზრო შეკითხვაა.

მეცნიერებაში დღემდე გაბატონებული მოსაზრების თანახმად, აზროვნება ეს არის კოგნიტური პროცესი, რომელიც წარმოადგენს ახალ სიტუაციაში ადამიანის ორიენტაციის, პრობლემის, ამოცანის გადაჭრის უნარს. აზროვნება ეხება ისეთ პროცესებს, რომლებიც უშუალო აღქმის გარეშე მიმდინარეობს. მაშინ, როდესაც თვალსაჩინო ინფორმაცია ხარვეზიანი და არასრულია, თავს იჩენს აზროვნება, რომელიც ამ ხარვეზების აღმოფხვრას ემსახურება. აზროვნების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მახასიათებელია გაგების მოთხოვნილება, რომელიც განპირობებულია რაიმე ამოცანასთან დაკავშირებული გაურკვევლობის შემცირების შინაგანი მოთხოვნილებით. პრობლემური სიტუაციის გადაჭრასთან ერთად აზროვნების პროცესიც მთავრდება. ის წარმოადგენს მიზანდასახულ, ნებისმიერ პროცესს. ამით კი ის ოცნებისგან განსხვავდება.⁷

შესაბამისად, ხელოვნური ინტელექტი, როგორც პროგრამა, თანამედროვე მეცნიერებაში ჯერ კიდევ გაბატონებული მოსაზრების მიხედვით, არ შეიძლება იყოს მოაზროვნე და, შესაბამისად, დამოუკიდებელი სუბიექტი.

IV. ხელოვნური ინტელექტის სამართლებრივი სტატუსი

მიუხედავად ზემოაღნიშნული არგუმენტისა, არ წყდება დისკუსიები ხელოვნური ინტელექ-

⁴ იქვე, გვ.
⁵ ეს სახელწოდება დაედო საფუძვლად ალან ტიურინგზე 2014 წელს გადაღებულ რეჟისორ მორტენ ტილმუდის ოსკაროსან ბიოგრაფიულ ფილმს „იმიტაციის თამაში“ (The Imitation Game).

⁶ იხ. ლოურენს კრაუსის ინტერვიუ პროფ. ნოამ ჩომსკისთან.

<https://www.youtube.com/watch?v=OfhaqMYN7IY>.

⁷ Солсо Р. Когнитивная психология. 2006.

ტის სამართლებრივი ურთიერთობის სუბიექტად ცნობასთან დაკავშირებით.

როგორც ცნობილია, მეცნიერთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ ადამიანმა, როგორც სამართლებრივი ურთიერთობის მთავარმა სუბიექტმა, მისი ევოლუციის ეტაპებზე სამი ისტორიული „რევოლუცია“ მოახდინა, რამაც პლატენაზე სრულიად შეცვალა ცოცხალ არსებათა ბალანსი და ადამიანს სრული უპირატესობა მოუტანა. პირველ რევოლუციას „კოგნიტურ რევოლუციას“ უწოდებენ (დაახლოებით 70,000 წლის წინ), მეორეს - „სასოფლო-სამეურნეო რევოლუციას“ (დაახლოებით 12,000 წლის წინ) და მესამე - „სამეცნიერო რევოლუცია“ (დაახლოებით 500 წლის წინ დაიწყო და დღემდე გრძელდება).⁸

ამ მოსაზრების თანახმად, სწორედ „სამეცნიერო რევოლუცია“ გახდა ახალი სამართლებრივი სუბიექტის - იურიდიული პირის წარმოშობის საფუძველი. მაგრამ ასეთი სუბიექტი ბუნებაში არც სამეცნიერო რევოლუციამდე და, პრინციპში, არც მის შემდეგ არ გაჩენილა. ის ადამიანის გონების ნაყოფია - იურიდიული ფიქციაა. სწორედ ადამიანმა მიანიჭა მას სამართლის სუბიექტის სტატუსი.

პროფ. ი.ნ. ჰარარის თვალსაჩინოებისათვის საავტომობილო კომპანია „პეჟო“-ს მაგალითი მოჰყავს:

„რას ვგულისხმობთ, როცა „პეჟოს“ არსებობაზე ვლაპარაკობთ? მთელ მსოფლიოში „პეჟოს“ მარკის უამრავი ავტომობილი დადის, მაგრამ ავტომობილები აშეარად არაა კომპანია... კომპანია ქარხნებს, დანადგარებსა და საგამოფენო დარბაზებს ფლობს, ხელოსნებს, ბუღალტრებსა და მდივნებს ასაქმებს, მაგრამ არც ეს ყველაფერია „პეჟო“. სტიქიურმა უბედურებამ შეიძლება „პეჟოს“ ყველა თანამშრომელი იმსხვერპლოს და ყოველი კონვეიერი და ოფისი გაანადგუროს. ამ შემთხვევაშიც კომპანიას შეუძლია ფული ისესხოს, ახალი თანამშრომლები დაიქირავოს, ახალი ქარხნები ააშენოს და ახალი დანადგარები იყიდოს. „პეჟოს“ მენეჯერები და აქციონერები ჰყავს, მაგრამ კომპანიას არც ისინი წარმოადგენენ. ყველა მენეჯერი რომ და-

ითხოვონ, და ყოველი აქცია გაიყიდოს, თავად კომპანიას არაფერი დაემართება.

ეს არ ნიშნავს, რომ „პეჟო“ უვნებელი და უკვდავია. მოსამართლემ კომპანიის დაშლის გადაწყვეტილება რომ გამოიტანოს, მისი ქარხნები არ დაინგრევა, მისი მუშები, ბუღალტრები, მენეჯერები და აქციონერები არ დაიხოცებიან, მაგრამ „პეჟო“ მყისვე გაქრება. მოკლედ, როგორც ჩანს, „პეჟოს“ ფიზიკურ სამყაროსთან არსებითი კავშირი არ გააჩნია. თუ ასეა, ის მართლა არსებობს?

„პეჟო“ ჩვენი კოლექტიური წარმოსახვის ნაყოფია. იურისტები ამას „იურიდიულ ფიქციას“ უწოდებენ. მას ვერ შეეხები, ფიზიკური საგანი არ არის, მაგრამ იურიდიული პირის სახით არსებობს. მას შეუძლია, გახსნას საბანკო ანგარიში ან გააჩნდეს საკუთრების უფლება უძრავ ან მოძრავ ნივთზე. ის იხდის გადასახადებს; თუ უჩივლებენ, მისი მფლობელების ან თანამშრომლებისაგან დამოუკიდებლად, სასამართლო დევნას დაექვემდებარება“⁹.

ეს მარტივი, არასამართლებრივი ახსნა ნათელ მაგალითს იძლევა იმისა, თუ როგორ შეუძლია სამართალმა „არაბუნებრივი“ პირი სამართლის სუბიექტად აქციოს.¹⁰

ეს თუ ასეა, მაშინ რატომ არ შეიძლება მომავალში სამართალში ახალი სამართლებრივი ურთიერთობის სუბიექტები გაჩნდნენ. მით უმეტეს, თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ მონათმფლობელურ წყობილებაში ის ადამიანები, რომლებსაც „მონას“ უწოდებდნენ, არ წარმოადგენდნენ სამართლის სუბიექტებს.

შესაბამისად, თუ ევოლუციის კანონების მიხედვით შესაძლებელია, რომ ადამიანთა ნაწი-

⁹ იქვე, გვ. 45-46.

¹⁰ ცნება „იურიდიული პირი“ გერმანული წარმოშობისაა და პირველად გამოიყენა გუსტავ ჰუგომ 1798 წელს გამოცემულ ნიგნში „ბუნებითი სამართლის, როგორც პოზიტიური სამართლის ფილოსოფიის, სახელმძღვანელო“. მასთან ერთად ამ ცნებას მიანერნ მეორე გერმანელ მეცნიერს, პანდეტიკის მეცნიერების ფუძემდებელს გეორგ არლოლდ ჰაიზეს, რომელმაც 1807 წელს გამოცემულ ნიგნში დეტალურად განიხილა და სისტემაში მოაქცია იურიდიული პირების ცნება სამოქალაქო სამართლის სუბიექტებთან კავშირში. იხ. Hugo G. Lehrbuch des Naturrechts al seiner Philosophie des positive Rechts, Berlin, 1798; Schnitzer H., Die juristische Person in der Kodifikationsgeschichte des ABGB, 1965.

⁸ ჰარარი ი.ნ. საპიენსი. კაცობრიობის მოკლე ისტორია, 2020, გვ. 13.

ლი სამართლის სუბიექტის ნაცვლად სამართლის ობიექტი ყოფილიყო (მაგ., მონები), რატომ არ შეიძლება, მომავალში სამართლის დღევანდელი ობიექტი სუბიექტად იქცეს (მაგ., ხელოვნური ინტელექტი).

მას შემდეგ, რაც „მომავლის ინვესტიციების“ საერთაშორისო კონფერენციაზე (Future Investment Conference) საუდის არაბეთის სამეფოს მიერ ადამიანის მსგავსი რობოტის - „სოფიასათვის“ (რომელიც წარმოებულია კომპანია „Hanson Robotics“-ის მიერ და ცოტა ხნის წინ საქართველოშიც იმყოფებოდა) საუდის არაბეთის მოქალაქეობა მინიჭება საზეიმოდ იქნა გაცხადებული, იურისტებს დამატებითი იმპულსი მიეცათ, ამ თემაზე სამეცნიერო დისკუსია დაეწყო.¹¹

როგორც ცნობილი მეცნიერი ლოურენს სოულუმში აღნიშნავს, „ხელოვნური ინტელექტი ამტკიცებს, რომ ის პიროვნებაა და, შესაბამისად, მას პრეტენზია აქვს გარკვეულ კონსტიტუციურ უფლებებზე“.¹²

ისმის კითხვა, შეძლებს თუ არა რომელიმე ქვეყანა გარისკოს და ხელოვნური ინტელექტი ცნოს სამართლის სუბიექტად და მიანიჭოს მას ადამიანის მსგავსი კონსტიტუციური უფლებები. როგორც მიუთითებენ, პასუხი დამოკიდებულია ადამიანის კონკრეტული კონსტიტუციური უფლების ხასიათზე და ამ უფლების ადაპტირებულ აღქმაზე. მაგალითად, სიტყვის თავისუფლების ნაწილში, თუ დაფუძნებთ, რომ პასუხი უნდა დაეყრდნოს ბაზრის თეორიის უტილიტარულ ვერსიას, ამ შემთხვევაში ხელოვნური ინტელექტისთვის სიტყვის თავისუფლების მინიჭება ძალიან მარტივია (ყოველ შემთხვევაში, თეორიულად) და შეიძლება დადებითი შედეგი მოუტანოს ადამიანებს, რადგან ეს ხელს შეუწყობს სასარგებლო ინფორმაციის დამატებით უზრუნველყოფას.¹³ მაგრამ რა ხდება იმ

შემთხვევაში, თუ სიტყვის თავისუფლება დამყარებულია პიროვნების ავტონომიურობის დაცვაზე? ამ შემთხვევაში პირველ რიგში უნდა გავცეთ პასუხი კითხვას, რამდენად არის ხელოვნური ინტელექტის ესა თუ ის „იუნიტები“¹⁴ ავტონომიური?¹⁵

ავტონომიის მიღწევა ხელოვნური ინტელექტის ტექნოლოგიების განვითარების საკვანძო პერსპექტივაა.¹⁶ ევროპარლამენტის რობოტიკის სფეროში სამოქალაქო-სამართლებრივი რეგულირების კომისიის ინტერპრეტაციის მიხედვით, „რობოტის ავტონომია შეიძლება განისაზღვროს, როგორც გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღების შესაძლებლობა და ამ გადაწყვეტილებების განხორციელება გარე სამყაროში, გარე კონტროლისა თუ ზეგავლენის გარეშე“.¹⁷

ხელოვნური ინტელექტის „იუნიტების“ ასეთი ავტონომია ატარებს წმინდა ტექნოლოგიურ ხასიათს და ასეთი ავტონომიის ხარისხი დამოკიდებულია იმაზე, რამდენად რთულია ხელოვნური ინტელექტის „იუნიტების“ ურთიერთკავშირები გარემოსთან.¹⁸ აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ არანაკლებ მნიშვნელოვანია, თუ რა დოზითაა ეს „ინტელექტუალური მანქანა“ სუბსტანციური (შეუძლია დამოუკიდებლად არსებობა), აქვს განვითარებული თვითცნობიერება და თვითრეფერენტულობა (გადაწყვეტილების მიღების ნაწილში) და დამოუკიდებლად ახორციელებს ამ ურთიერთკავშირებს.

თუ ხელოვნური ინტელექტი მთლიანად ავტონომიური იქნება, მაშინ ის გააცნობიერებს

7136.2018.4.25647

URL:

https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=25647

¹⁴ „იუნიტი“ - არაოფიციალური საზოგადოებრივი, რომელიც გამოიყენება IT ინდუსტრიაში აღჭურვილობის ზომის სტანდარტიზაციისათვის. იგი მითითებულია ლათინური ასო U-თი და გამოითვლება ინსტრუმენტის ბლოკის სიმძლავრის მიმართებაში.

¹⁵ Čerka P., Grigienė J., Širbikytė G. Liability for damages caused by artificial intelligence, Computer Law & Security Review. – 2015, June. – Vol. 31. – Issue 3. – P. 376–389. – P. 383.

¹⁶ Robertson J. Human rights vs. robot rights: Forecasts from Japan, Critical Asian Studies. – 2014. – Vol. 46. – № 4. – P. 571–598. – P. 593

¹⁷ Solum L.B. Legal Personhood for Artificial Intelligences // North Carolina Law Review. – 1992. – Vol. 70. – № 4. – P. 1231–1287. – P. 1257

¹⁸ იქვე, P. 1257

¹¹ Draft Report with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)), 31.05.2016 / Committee on Legal Affairs / European Parliament; Rapporteur: Mady Delvaux // P. 5.

¹² Galasso A., Hong L. Punishing Robots: Issues in the Economics of Tort Liability and Innovation in Artificial Intelligence, 2018. P. 5.

¹³ Морхат П.М. К вопросу о правосубъектности «электронного лица» // Юридические исследования. – 2018. – № 4. – С. 1 - 8. DOI: 10.25136/2409-

თავის მოქმედებებს და, შესაბამისად, მათზე პასუხისმგებელიც უნდა იყოს. დე-იურე (**de Jure**) ხელოვნური ინტელექტის ავტონომია ნიშნავს, რომ ხელოვნურ ინტელექტს აქვს უფლებები და შესაბამისი ვალდებულებები. ასეთი უფლებები და მოვალეობები კი სამართალში სამართლის სუბიექტებს ენიჭებათ. ამგვარად, დოქტრინაში გაჩნდა შეხედულება იმის შესახებ, რომ ხელოვნური ინტელექტი პასუხისმგებელი უნდა იყოს თავის ქმედებებზე და შესაბამისად იგი უნდა გახდეს სამართლის სუბიექტი.¹⁹

საკითხის სიცხადისათვის ავიღოთ რამდენიმე მაგალითი დღევანდელი რეალობიდან.

ცნობილი ამერიკული კომპანია „ტესლა“ (**Tesla**) უკვე წლებია მუშაობს არა მარტო სრულიად ახალი ტექნოლოგიის - ელექტრომობილის შექმნასა და მის გაუმჯობესებაზე, არამედ ავტომანქანის ნახევრად და სრული ავტონომიის მქონე მართვის სისტემებზე.

ავტომანქანა „ტესლას“ ბოლო მოდიფიკაციები უკვე აღჭურვილია „ნახევრადავტონომიური პილოტირების სისტემებით“. ეს სისტემა გულისხმობს ნავიგაციის პროგრამისა და ავტომანქანაზე რთული გარე სენსორული მონაცემების გამოყენებით მძღოლის „დახმარების“ გარეშე ავტონომიურ რეჟიმში მართვაზე. ამ დროს სისტემაში „ჩაშენებული“ ხელოვნური ინტელექტის ნავიგაციის მიხედვით განსაზღვრავს მგზავრის მარშრუტს, ხოლო რთული გარე სენსორების გამოყენებით ცდილობს თავიდან აირიდოს ნებისმიერი სახის ავტოავარია ან სხვაგვარი შემთხვევები. ამ ეტაპისთვის აშშ კანონმდებლობა მძღოლს ავალდებულებს, რომ საჭესთან მაინც ყურადღებით იჯდეს და საჭიროების შემთხვევაში ავტოპილოტირებიდან მექანიკურ მართვაზე გადმოიყვანოს მანქანა და თავიდან აირიდოს მოსალოდნელი საფრთხე. მაგრამ რა მოხდება იმ შემთხვევაში, როცა უახლოეს წლებში კომპანია „ტესლა“ იმდენად დახვეწს თავის ტექნოლოგიას, რომ მძღოლის ჩარევა საჭირო აღარ გახდება? უფრო მეტიც, ჩატარებული მრავალი ტესტი ადასტურებს, რომ „უემოციო“ ხელოვნურ ინტელექტს ავტომანქანის

გაცილებით უსაფრთხო მართვა შეუძლია, ვიდრე ადამიანს, რომელიც სხვადასხვა ემოციური ზეწოლის ფონზე ხშირად არაკონცენტრირებულია საჭესთან (გადაღლილობა, სტრესი, ემოციური დატვირთვა, ალკოჰოლის ან ნარკოტიკის ზემოქმედება და ა.შ.). ეს მაშინ, როცა ხელოვნურ ინტელექტს ასეთი ემოციური „დაღლილობა“ არ გააჩნია.

მიუხედავად იმისა, რომ ასეთი მაგალითების განხილვისას ხშირად იყენებენ ფილოსოფიასა და ფსიქოლოგიაში ცნობილი „ეტლის თეორიას“, სამართალი უახლოეს მომავალში დადგება იმ დილემის გადაწყვეტის წინაშე, თუ ვინ იქნება ხელოვნური ინტელექტის მიერ მართული ავტომანქანის მიერ მიყენებულ დანაშაულზე ან ზარალზე პასუხისმგებელი - ავტომანქანის მფლობელი - ავტომანქანის გამომშვები კომპანია თუ ხელოვნური ინტელექტის შემქმნელი კომპანია. ასეთ კითხვებზე ამ ეტაპისთვის პასუხების გაცემა საკმაოდ რთულია.

მეორე მაგალითი ეხება ხელოვნური ინტელექტის მიერ ახალი ტექნოლოგიების დამუშავებასა და ახალი ტექნოლოგიური გადაწყვეტების დაპატენტების საკითხებს. ასეთ პრობლემებს უკვე წააწყდა დიდი ბრიტანეთისა და გერმანიის სასამართლოები.

მაგალითისათვის მოვიყვანოთ გერმანიაში ცნობილი „სიმენსის“ შემთხვევა. ცნობილმა გერმანულმა ტექნოლოგიურმა კომპანია „სიმენსმა“ გერმანიის ფედერალურ საპატენტო ორგანოს მიმართა, დაეპატენტებინა სიმენსის ერთ-ერთ დანადგარზე სამეცნიერო გაუმჯობესება. საპატენტო განაცხადში „გამომგონებლის“ გრაფა, იმის გამო, რომ ადამიანის მიერ არ იყო გამოგონებული, ცარიელი დატოვეს. საპატენტო ორგანომ დაახარვეზა და სიმენსს მოსთხოვა მიეთითებინა გამომგონებლის ვინაობა. სიმენსმა მიუთითა ხელოვნური ინტელექტის პროგრამა, რაც საპატენტო ორგანომ არ მიიღო. „გამომგონებელი“ გერმანული კანონმდებლობის მიხედვით უნდა ყოფილიყო მხოლოდ სამართლის სუბიექტი. შესაბამისად, სიმენსმა მიმართა სასამართლოს, სადაც შეთანხმდნენ, რომ რეგულაციების არარსებობის გამო და ახალი კანონმდებლობის მიღებამდე საპატენტო განაცხადში უნდა მიეთითებინათ ხელოვნური ინტელექ-

¹⁹ Vincent J. Giving robots 'personhood' is actually about making corporations accountable, 19.01.2017.

ტის შემქმნელი ინჟინრ(ებ)ის გვარები და იქვე განმარტებაში ჩანერილიყო, რომ გამოგონება შექმნილია ხელოვნური ინტელექტის პროგრამის გამოყენებით.

სხვა მაგალითებად შეიძლება მოვიყვანოთ ხელოვნური ინტელექტის მიერ ლექსების, მუსიკის ან ნახატის შექმნა და მასზე საავტორო უფლებების საკითხი და ა.შ. ამ უკანასკნელის მაგალითია ხელოვნური ინტელექტის მიერ შექმნილი ნახატი „ედმონდ ბელამის პორტრეტი“ (*“Portrait of Edmond Belamy”*), რომელიც მსოფლიოში ცნობილ სააუქციონო სახლ „ქრისტის“ (*Cristie's*) 2018 წლის 23-25 ოქტომბერს გამართულ აუქციონზე 432,500 (ოთხასოცდათორმეტი ათას ხუთასი) აშშ დოლარად გაიყიდა²⁰.

V. „ელექტრონული პირი“ - მომავლის სამართლის ახალი სუბიექტი

როგორც ჩანს, ხელოვნური ინტელექტის შემდგომი განვითარება იურისტებს აიძულებს, გადახედონ სამართლის სუბიექტის კლასიკურ ერთწევროვან აღქმას. იმ შემთხვევაში, თუ ხელოვნური ინტელექტი თვითგანვითარების შედეგად მიაღწევს იმ ეტაპს, რომ ადამიანისგან დამოუკიდებლად შექმნის პროდუქტსა თუ მომსახურებას, რისი მაგალითებიც უკვე გვაქვს, საჭირო იქნება სრულიად ახლებური რეგულირებისა და მექანიზმების შემოტანა.

პირველ რიგში, ეს ხელოვნური ინტელექტის დამოუკიდებელ სუბიექტად აღიარებას შეეხება. როგორც ამერიკულ სამართალში განმარტავენ, იურიდიული ფიქციის ცნობილი თეორიის გავლენით, რომლითაც შეიქმნა „იურიდიული პირი“, ახალ სუბიექტს შეიძლება ეწოდოს „ელექტრონული პირი“. მისი უფლებათაუნარიანობისა და ქმედუნარიანობის საკითხები უფრო დაუახლოვდება იურიდიულ პირს, ვიდრე ფიზიკურს, თუმცა სამართლის შემოქმედებისთვის ამას ხშირად გადამწყვეტი მნიშვნელობა აღარ აქვს. მაგალითად, მეცხრამეტე ან მეოცე საუკუნის თითქმის ბოლომდე წარმოუდგენელი

იყო, რომ იურიდიულ პირს დაკისრებოდა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა. ეს მიდგომა კი ოცდამეერთე საუკუნეში შეცვლილია. დაახლოებით ასეთ მომავალი შეიძლება ვუწინასწარმეტყველოთ „ელექტრონულ პირსაც“.

ხელოვნურ ინტელექტს ხშირად აიგივებენ რობოტებთან. მით უმეტეს, რომ ამ უკანასკნელებს ფიზიკური იერსახის გამო საერთო უფრო მეტი აქვს ადამიანთან, ვიდრე კომპიუტერულ პროგრამებთან. თუმცა ეს მხოლოდ ტექნიკის საკითხია. მთავარი აქ ისაა, რომ ყველა რობოტი არ იყენებს ხელოვნური ინტელექტის პროგრამებს. უფრო მეტიც, დღეს არსებული სამომხმარებლო თუ სამხედრო რობოტების დიდი ნაწილი უფრო „ჭკვიანი საგნებია“, ვიდრე ხელოვნური ინტელექტი. ამიტომ ხელოვნური ინტელექტისა და რობოტის სინონიმებად გამოყენება არასწორია. შესაბამისად, „ელექტრონულ პირებზე“ მსჯელობისას სამეცნიერო და პრაქტიკულ ლიტერატურაში გულისხმობენ მხოლოდ ისეთ რობოტებსა და ტექნიკას, რომელიც იყენებს ხელოვნურ ინტელექტს.

საკანონმდებლო რეგულაციებში ცნება „ელექტრონული პირის“ დანერგვის ინიციატივა ევროკავშირის პარლამენტმა ჯერ კიდევ 2016 წლის 31 მაისს შემოიტანა. ინიციატივა მდგომარეობდა იმაში, რომ ევროკავშირის სამართალში შემოღებული ყოფილიყო ცნება „ელექტრონული პირების“ ხელოვნური ინტელექტის მქონე რობოტებისთვის რეგულირებისთვის, რომლებსაც სპეციალურ უფლებებსა და მოვალეობებს მიანიჭებდნენ. მითითებულმა დოკუმენტმა აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია ევროკავშირის სამეცნიერო და ბიზნეს წრეებში. გერმანული მანქანათმშენებლობის ასციაციის (VDMA) აღმასრულებელი დირექტორის, პატრიკ შვარცკოფის აზრით, ასეთი ტიპის ხელოვნურ ინტელექტზე ბაზირებული რობოტები გამოჩნდებიან დაახლოებით 10 ან 50 წლის შედეგ და ასეთი სახის წინსწრები ინიციატივები სრულიად ზედმეტი იყო და ზედმეტი რეგულაციებით ის უფრო მეტად შეაფერხებდა რობოტიკის განვითარებას და გამოიწვევდა ამ ინდუსტრიის

²⁰ იხ. <https://www.christies.com/features/A-collaboration-between-two-artists-one-human-one-a-machine-9332-1.aspx> (ბოლო ნახვის თარიღი 07.08.2021).

ზედმეტ ბიუროკრატიზაციას.²¹ თუმცა ამ იდეას ბევრი მომხრეც ყავს როგორც ევროკავშირში, ისე აშშ-სა და აზიის ქვეყნებში.

როგორც პროფ. ჯენიფერ რობერტსონი აღნიშნავს, ევროპულ სამეცნიერო ლიტერატურაში რობოტების უფლებების განხილვისას ერთმანეთს უპირისპირებენ ცოცხალ ადამიანსა და არაცოცხალ არაჰუმანოიდ სუბიექტს და შემდეგ გადაწყვეტებს გვთავაზობენ:

– ცხოველთა სამართლებრივ სტატუსის ანალოგიით გავრცელება რობოტის პოტენციურ სამართლებრივ სტატუსზე;

– რობოტისათვის ახალი სამართლებრივი სტატუსის მინიჭება, რომელიც არ წარმოადგენს არც ადამიანის სამართლებრივ სტატუსს და არც ნივთის სამართლებრივ რეჟიმს.²²

როგორც აღვნიშნეთ, თუ იურიდიული პირი წარმოადგენს იურიდიულ ფიქციას, რატომ არ შეიძლება ხელოვნური ინტელექტით მოქმედი „იუნიტი“ წარმოადგენდეს მორიგ იურიდიულ ფიქციას.

როგორც ედინბურგის უნივერსიტეტის პროფესორი ბუკჰარდ შაფერი ამბობს, სამართლის თეორიაში ტერმინ „ელექტრონული პირის“ გაჩენა საკმაოდ ბუნდოვანი და არაკორექტული იყო და სხვა პროფესიის ადამიანების დაბნეულობას იწვევდა, მაგრამ იურისტებისთვის ამ ტერმინის შემოტანა ისეთივე პრაქტიკული მნიშვნელობისაა, როგორც თავის დროზე „იურიდიული პირის“ ცნების შემოტანისას მოხდა.²³ იმავეს იმეორებს პროფ. მადი დელვუ, რომლის მოსაზრებით, ცნება „ელექტრონული პირი“ ძალიან ჰგავს ცნება „იურიდიულ პირს“ - ის მხოლოდ იურიდიული ფორმულირებაა და არა ბიოეთიკური ან ფილოსოფიური კონსტატაცია.²⁴

„ელექტრონული პირის“ ცნების შინაარსი, რომელმაც შეიძლება ხელოვნური ინტელექტის სამართალსუბიექტობა განსაზღვროს, დღეისათვის სამეცნიერო დისკუსიების სტადიაზეა. ნებისმიერ შემთხვევაში ხელოვნური ინტელექტის ავტონომიურობის ხარისხის გაზრდა შეცვლის ბევრი სამართლის დარგის მიდგომას და კანონმდებელს აიძულებს, გადახედოს არსებულ რეგულაციებს. მაგალითად, შეიცვლება სამოქალაქო სამართლის წარმოდგენა სამართლის სუბიექტებზე, რაც, თავის მხრივ, შეცვლის საგადასახადო, საბანკო, სადაზღვევო, ინტელექტუალური საკუთრების სამართალს.

ამ მხრივ განსაკუთრებით საინტერესო მიდგომები იკვეთება თანამედროვე ინტელექტუალური საკუთრების სამართალში. კონკრეტულ მაგალითად შეიძლება ცნობილი „მაიმუნის სელფის შემთხვევა“ (monkey selfie case)²⁵ მოვიყვანოთ. კერძოდ, 2011 წლის ივლისში, ბრიტანელი ფოტოგრაფი დევიდ სლეიტერი გაემგზავრა ინდონეზიის ჩრდილოეთით მდებარე სულავესის ეროვნულ პარკში, რათა გადაეღო ადგილობრივი ველური ბუნების სურათები. განსაკუთრებით სურდა გადაეღო პარკში მცხოვრები მაიმუნების ახლო კადრი. ბევრი მცდელობის მიუხედავად მან ეს ვერ მოახერხა და გადასაღებად გამართული ფოტო აპარატი ტყეში დააყენა. მაიმუნები დაინტერესდნენ ფოტოაპარატით და რამდენიმე კადრი გადაიღეს კიდეც. აღმოჩნდა რომ ერთ-ერთი მაიმუნი განსაკუთრებულად პოზიორობდა აპარატის წინ და მაიმუნების გადაღებული ერთ-ერთი კადრი, სლეიტერის აზრით, იმდენად კარგი გამოვიდა, რომ უნდოდა გაეგზავნა გამოსაქვეყნებლად ცნობილ ჟურნალ „ნეიშენელ გეოგრაფიკში“ (National Geographic). ამ მიზნით ეს ფოტო და კიდეც რამდენიმე კადრი თავის აგენტს გაუგზავნა. საბოლოოდ ეს ფოტოები ჯერ Daily Mail-მა გამოაქვეყნა, ხოლო შემდეგ ინტერნეტში მოხვდა და ვირუსულად გავრცელდა.

²¹ იხ. <https://www.vdma.org/robotik-automation> (ბოლო ნახვის თარიღი 25.09.2021)

²² Robertson J. Human rights vs. robot rights: Forecasts from Japan// Critical Asian Studies. – 2014. – Vol. 46. – №4. P. 571–598. – P. 593. (ბოლო ნახვის თარიღი 25.09.2021)

²³ Solum L.B. Legal Personhood for Artificial Intelligences// North Carolina Law Review. – 1992. – Vol. 70. – № 4. – P. 1231–1287. – P. 1257. (ბოლო ნახვის თარიღი 25.09.2021)

²⁴ Vincent J. Giving robots 'personhood' is actually about making corporations accountable, 19.01.2017. (ბოლო ნახვის თარიღი 25.09.2021)

²⁵ Can the monkey selfie case teach us anything about copyright law? WIPO Magazine, 2018 იხ. https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2018/01/article_0007.html?fbclid=IwAR0-goVUyhZCx9O40_bNCjgd_Dz0EB74xO5AOKW2fP-pZoFL02sUYP5_QSo (ბოლო ნახვის თარიღი 25.09.2021)

ამ ფოტოებმა ისეთი პოპულარობა შეიძინა და მისი ღირებულება ისე გაიზარდა, რომ სლეიტერმა ჯერ 2014 წელს ვიკიპედიას უჩივლა და მოითხოვა ამ უფასო პლატფორმიდან მისი ამოღება, ხოლო მოგვიანებით 2015 წელს თავად სლეიტერს უჩივლა კალიფორნიის სასამართლოში ცხოველთა დაცვის ერთ-ერთმა საზოგადოებამ - „პეტამ“ (People for the Ethical Treating of Animals (PETA)). „პეტას“ მთავარი მოთხოვნა იყო, რომ ის წარმოადგენდა სელფის გადამღებ მაიმუნის - „ნარუტოს“ ინტერესებს და აღნიშნულ ფოტოებზე უნდა მომხდარიყო ნარუტოს საავტორო უფლებების აღიარება. მოსარჩელე მიუთითებდა, რომ „ეს იყო ნარუტოს მიზანმიმართული და ნებაყოფლობითი ქმედებების შედეგად გადაღებული ფოტო, მისტერ სლეიტერის დახმარების გარეშე. შედეგად კი ორიგინალური საავტორო ნამუშევრები შეიქმნა არა სლეიტერის, არამედ ნარუტოს მიერ“.

2016 წლის იანვარში, განმხილველმა მოსამართლემ უარყო ქმედება იმ საფუძველით, რომ თუნდაც ნარუტოს სურათები „დამოუკიდებელი, ავტონომიური მოქმედებით“ გადაეღო, სარჩელის განხილვა ვერ გაგრძელდებოდა, რადგან ცხოველებს არ აქვთ სასამართლოსათვის მიმართვის უფლება და, შესაბამისად, არ შეუძლიათ მოითხოვონ მათი საავტორო უფლებების დარღვევის აღკვეთა და შესაბამისი ანაზღაურება.

„პეტამ“ გაასაჩივრა ეს გადაწყვეტილება, თუმცა მოგვიანებით მხარეები მორიგდნენ და საქმე შეწყდა. პეტას იურისტებმა განაცხადეს, რომ მორიგება მოიცავს ვალდებულებას, ფოტოგრაფმა მთელი მომავალი ჰონორარის 25 პროცენტი გადაიხადოს იმ პარკის სასარგებლოდ, სადაც ნარუტო ცხოვრობს.²⁶

წარმოდგენილი საქმე ნათლად გვიჩვენებს, რომ ინტელექტუალური საკუთრების სამართალში მიმდინარე დისკუსიები „მაიმუნის სელფის ქეისზე“, უახლოეს მომავალში გავრცელდება ხელოვნური ინტელექტის პროგრამებზეც. ამის მაგალითად ზემოთ მოყვანილი „სიმენსის“ მაგალითიც ცხადყოფს. უფრო მეტიც, დიდი ბრიტანეთის პარლამენტმა უკვე დაიწყო საკანონმდებ-

ბლო დებატები ხელოვნური ინტელექტის პროგრამებისთვის ცალკეულ შემთხვევებში უფლებების აღიარებასთან დაკავშირებით. მაგალითად, ზოგიერთი ბრიტანელი პოლიტიკოსი და იურისტი მიიჩნევს, რომ ხელოვნური ინტელექტის მიერ მიღებული სამეცნიერო შედეგები და გამოგონებები, დაპატენტების შემთხვევაში უნდა გულისმობდეს ვალდებულებას, გამომგონებლად მითითებული იყოს სწორედ ხელოვნური ინტელექტის პროგრამა და არა თავის დროზე ამ ხელოვნური ინტელექტის შემქმნელი ინჟინრები, რადგან ამ პროგრამამ მას შემდეგ თვითგანვითარება განიცადა და სწორედ ამის შედეგად შეძლო ისეთი გამოგონებების გაკეთება, რაც თავდაპირველი ვერსიისთვის წარმოუდგენელი იყო.

ამ მიმართულებით მიდის ევროკავშირიც. ევროპარლამენტის მიერ მიღებული რეგულაციით, ხელოვნური ინტელექტის მიერ შექმნილ პროდუქტებზე, სერვისებზე და ინტელექტუალური საკუთრების სამართლით დაცული სხვა უფლებებზე, სანამ ხელოვნური ინტელექტი და მის საფუძველზე მომუშავე რობოტები არ შეიქმნეთ თვითგანვითარების და ცნობიერების უნარს, უფლებები და ვალდებულებები გააჩნიათ მათ შემქმნელ საინჟინრო, საპროექტო და მწარმოებელ კომპანიებსა და ინჟინრებს, „რადგან ეს უფლებები არ შეიძლება გარდაიქმნას მანქანურ კოდებად“.²⁷

დასკვნის სახით უნდა ითქვას, რომ უახლოეს წლებში ხელოვნური ინტელექტისა და სხვა მაღალი ტექნოლოგიების განვითარება წარმოუდგენელ იმპულსებს მისცემს დღეს არსებული სამართლის დოქტრინის ტრანსფორმაციას. უდავოა, რომ შეიცვლება ხედვა როგორც სამართლის სუბიექტების კლასიკურ ორსახოვან აღქმაზე, ასევე ბევრი ახალი რეგულაცია გაჩნდება ისეთ კანონებშიც კი, რომელიც ერთი შეხედვით არანაირი „ტექნოლოგიური“ სფეროს რეგულირებას არ გულისხმობდა.

²⁶ იქვე.

²⁷ Draft Report with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)), 31.05.2016 / Committee on Legal Affairs / European Parliament; Rapporteur: Mady Delvaux // – 22 p. – P. 5.

VI. დასკვნა

სტატიაში გამოიკვეთა ხელოვნური ინტელექტის სამართლებრივ სუბიექტად ცნობის პრობლემური ასპექტები. მიუხედავად იმისა, რომ რამდენიმე ათეული წლის წინ ეს დილემა საერთოდ არ არსებობდა და ამის თაობაზე კამათიც

კი წარმოუდგენელი იყო, დღევანდელი რეალობა აჩვენებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის სამართლებრივი მოწესრიგება და მისი გარკვეულ რეჟიმში მოქცევა თანამედროვე იურისტების ახალ გამოწვევად იქცა. მით უფრო, რომ შემოთავაზებული პრაქტიკული გამოსავალი დასაბუთებული უნდა იყოს დოგმატურადაც.